
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

החמצות היסטוריות: תכניות לשלום בין ישראל, מדינות ערב
והפלסטינים - 38941

תאריך עדכון אחרון 17-02-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2014

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אלי פודה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Elie.podeh@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני, 1300-1400

מורי הקורס:
פרופ אלי פודה

תאור כללי של הקורס:

ההיסטוריה של הסכסוך הישראלי-ערבי רוויה במלחמות ובאלימות, אך גם בניסיונות להשכין שלום בין ישראל לשכנותיה. קורס זה יעסוק ביוזמות ובתוכניות שלום לפיתרון הסכסוך, שהוצעו על ידי השחקנים האזוריים והבינלאומיים מאז הקמת מדינת ישראל ועד ימינו. בין האפיזודות המרכזיות שיידונו יהיו יוזמת סאדאת (1971), הסכמי אוסלו (שנות ה-90), השיחות בין ישראל וסוריה (שנות ה-90), וועידת קמפ דייוויד (2000), תוכנית השלום הערבית (2002) ועוד. הדיון יכלול גם הזדמנויות שלא הוחמצו כגון הסכמי השלום עם מצרים וירדן (1979, 1994).

מטרות הקורס:

המטרה המרכזית של הדיון תהיה לבחון האם היו החמצות לשלום וזאת בהתבסס על הגדרה תיאורטית של המונח "החמצה היסטורית". על סמך הדיון ברקע ההיסטורי ובתכנים, הקורס יבחן אם היו החמצות היסטוריות ואת הסיבות להתרחשותן.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמיד יזהה קיומה של הזדמנות היסטורית; יבחן את ההזדמנויות שהתרחשו מבחינה היסטורית במסגרת למעלה מ-20 מקרי בוחן; ישווה בין המקרים ההיסטוריים; יסביר ויעריך באיזו מידה היו החמצות היסטוריות בסכסוך; יבקר את הספרות האקדמית ויעריך את חשיבותה; ינסה למדוד או לנבא החמצות בעתיד.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות, דיון בכיתה, הצגת רפרט בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. החמצות היסטוריות: דיון תיאורטי
2. מגעים בין יהודים וערבים לפני 1948
3. פרשת חוסני זעים: מגעי ישראל-סוריה - 1949:
4. הסכמי שביתת הנשק - 1949
5. וועידת לוזאן - 1949
6. "כמעט שלום" - מגעי ישראל-ירדן 1948-1951
7. תוכנית "אלפא" ושליחות אנדרסון - שנות ה-50:
8. הצעת בורגיבה - 1965
9. מגעים עם נאצר לפני המלחמה:
10. תוכנית רוג'רס - 1969
11. יוזמת סאדאת - 1971

12. והסכמי ההפרדה בין ישראל, מצרים וסוריה - 1974/75
13. הסכם קמפ-דיוויד (1978) וחווה השלום עם מצרים - 1979
14. תוכנית פהד ותוכנית רייגן - 1981:
15. הסכם השלום בין ישראל ולבנון - 1983
16. הסכם לונדון - 1987
17. וועידת מדריד - 1991:
18. הסכמי אוסלו - שנות ה-90:
19. הסכם השלום עם ירדן - 1994
20. שיחות ישראל-סוריה - שנות ה-90
21. וועידת קמפ-דיוויד II - 2000
22. תוכנית השלום הערבית - 2002
23. תוכנית "מפת הדרכים" - 2003
24. דיון השוואתי בתוכניות השלום

חומר חובה לקריאה:

1. Deborah W. Larson, "Trust and Missed Opportunities in International Relations," *Political Psychology*, Vol. 18 (1997), pp. 701-734
2. יעקב בר-סימן-טוב, "יוזמת השלום הערבית כהזדמנות היסטורית", בתוך קובי מיכאל (עורך), *יוזמת הליגה הערבית - הזדמנות היסטורית? (ירושלים: מכון ירושלים לחקר ישראל, 2007)*, ע"מ 17-23.
3. William Zartman, "Ripeness: The Hurting Stalemate and Beyond," in Paul Stern and Daniel Druckman (eds.), *International Conflict Resolution after the Cold War* (Washington: National Academy Press, 2000), pp. 225-246.
4. Elie Podeh, "Introduction," in *Plausible Missed Opportunities in the Arab-Israeli Conflict*. Unpublished Manuscript
5. אברהם סלע, "שיחות ומגעים בין מנהיגים ציוניים לבין מנהיגים ערביים-פלסטיניים, 1933-1939", המזרח החדש, כרך כ"ב (1972), ע"מ 401-423; כרך כ"ג (1973), ע"מ 1-21.
6. אבי שליים, קיר הברזל
7. איתמר רבינוביץ, השלום שחמק: יחסי ישראל-ערב 1949-1952 (ת"א: כתר, 1991).
8. בני מוריס, לידתה של בעיית הפליטים הפלסטיניים (ת"א: עם עובד, 1991), ע"מ 339-381/
9. מרדכי בר-און, שערי עזה: מדיניות הביטחון והחוץ של מדינת ישראל, 1955-1957 (ת"א: עם עובד, 1992), ע"מ 107-140.
10. Michael Laskier, *Israel and the Maghreb* (Gainseville: University Press of Florida, 2004), pp. 192-212.
11. מאיר עמית, ראש בראש: מבט אישי על אירועים גדולים ופרשיות עלומות (אור יהודה: הד ארצי, 1999), ע"מ 204-228/
12. מרדכי גזית, תהליך השלום, 1973-1969 (ת"א: עם עובד, 1984), ע"מ 72-94.
13. קנת שטיין, מדינאות אמיצה: סאדאת, קיסינג'ר, קרטנר ובגין והחתימה לשלום (ת"א: משרד הביטחון, 2003), ע"מ 129-225.
14. ויליאם קוונדט, קמפ דיוויד: השלום והמשחק הפוליטי (ירושלים: כתר, 1988), ע"מ 325-334; 350-343.
15. Elie Podeh, *From Fahd to 'Abdallah: The Origins of the Saudi Peace Initiatives and Their Impact on the Arab System and Israel* (Jerusalem: The Harry S. Truman Research Institute for the Advancement of Peace, 2003)..
16. Laura Zittrain Eisenberg and Neil Caplan, *Negotiating Arab-Israeli Peace: Patterns, Problems, Possibilities* (Bloomington: Indiana University Press, 1998), pp.

43-89.

17. Galia Golan, *Israel and Palestine: Peace Plans from Oslo to Disengagement* (Princeton: Markus Wiener Publishers, 2007), pp. 9-48, 77-92.

18. יורם מיטל, שלום שבור: ישראל, הפלסטינים והמזרח התיכון (ירושלים: כרמל, 2004), ע"מ 141-121.

19. איתמר רבינוביץ, חבלי שלום: ישראל והערבים 1948-2003 (ת"א: דביר, 2004), ע"מ 115-160.

20. יוסף נבו, "מבוא", בתוך יוסף נבו (עורך), שכנים במבוך: יחסי ישראל-ירדן לפני הסכם השלום ואחריו (ת"א: מרכז יצחק רבין לחקר ישראל, 2004), ע"מ 22-7.

21. יאיר הירשפלד, אוסלו: נוסחה לשלום: המשא ומתן על הסכמי אוסלו - האסטרטגיה ומימושה (ת"א: מרכז רבין לחקר ישראל, 2000), ע"מ 210-147.

חומר לקריאה נוספת:

1. זכי שלום, "הזדמנות שהוחמצה? הניסיון ליצור מגעים ישירים בין ישראל ומצרים ערב מלחמת ששת הימים", הציונות, מאסף כ"ב (2001), ע"מ 353-321.

2. יוחנן כץ, היונה שכשלה: מדינת ישראל בין יוזמות התווך של ממשלת ארה"ב והאו"ם (ת"א: הוצאת ירון גולן, 2006), ע"מ 96-61.

3. גד יעקבי, כחוט השערה: איך הוחמץ הסדר בין ישראל ומצרים ולא נמנעה מלחמת יום הכיפורים (ת"א: עידנים, 1989), ע"מ 100-75.

4. משה מעוז, ישראל-סוריה - סוף הסכסוך? (ת"א: מעריב, 1996), ע"מ 226-176.

5. משה זק, "הסכם לונדון - 1987", בתוך בנימין נויברגר ואריה גרוניק (עורכים), מדיניות חוץ בין עימותים להסדרים ישראל 1948-2008 (ת"א: האוניברסיטה הפתוחה, 2008), ע"מ 716-704.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 60%

הרצאה 0%

השתתפות 40%

הגשת עבודה 0%

הגשת תרגילים 0%

הגשת דו"חות 0%

פרויקט מחקר 0%

בחנים 0%

אחר 0%

מידע נוסף / הערות: